

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร ในด้านการวางแผนและเตรียมการสอน การดำเนินการสอนและการประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาล โดยจำแนกตามสังกัด ประสบการณ์ การสอน คุณวุฒิทางการศึกษา และระดับการศึกษา รวมทั้งเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ 2 แห่ง คือ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สถานศึกษาพยาบาลนอกสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ 6 แห่ง คือ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยทหารบก วิทยาลัยพยาบาลกรมตำรวจ โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยทหารเรือ โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยทหารอากาศ และวิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ รวมเป็นตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น จำนวน 181 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยการศึกษาคนควาจากหนังสือ เอกสารและการวิจัย ตลอดจนจากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่เคยทำหน้าที่ด้านการสอนและจากการสัมภาษณ์เพื่อนอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาต่าง ๆ หลังจากนั้น นำแบบสอบถามไปหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และจัดอันดับความสำคัญของตัวเลือกทั้ง 4 ตัว (Rank Order) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่าน นำแบบสอบถามแต่ละข้อมากำหนดคะแนนของตัวเลือกทั้ง 4 ตัว ตามอันดับความสำคัญ แล้วนำไป

ทดสอบกับตัวอย่างประชากร 2 กลุ่ม คือกลุ่มอาจารย์พยาบาลและกลุ่มพยาบาล โดยการทดสอบค่าที (t-Test) เพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) สามารถจำแนกความคิดเห็นของตัวอย่างประชากร 2 กลุ่มนี้ ได้แบบสอบถามที่สามารถใช้จริง จำนวน 27 ข้อ และหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยวิธีของฮอยท์ (Hoyt's Analysis of Variance) ได้ค่าความเที่ยง 0.72 หลังจากนั้นนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรตามที่กำหนด ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมดจำนวน 193 ชุด ได้คืนมา 187 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.89 เป็นแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 181 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.79 นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาร้อยละของสถานภาพของอาจารย์พยาบาล หาค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลโดยส่วนรวมและรายค่าน โดยการทดสอบค่าที (t-Test) และหาร้อยละเพื่อเรียงอันดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการเรียนการสอน แล้วเสนอข้อมูลในรูปตาราง

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 สถานภาพของอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร

1. อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 ถึง 35 ปี
2. คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลขั้นพื้นฐานของอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีคุณวุฒิปริญญาพยาบาล
3. วิชาที่ได้รับการอบรมภายหลังสำเร็จการศึกษาพยาบาลขั้นพื้นฐานหรือในระหว่างประจำการของอาจารย์พยาบาล ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมค่านวิชาครู
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมภายหลังสำเร็จการศึกษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน หรือในระหว่างประจำการของอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่อบรมนานไม่เกิน 1 เดือน
5. คุณวุฒิทางการศึกษาในปัจจุบันของอาจารย์พยาบาล ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิปริญญาตรี

6. คุณวุฒิทางการศึกษาต่อภายหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
พื้นฐานของอาจารย์พยาบาล ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิ ค.บ.(พยาบาล)

7. ประสบการณ์การปฏิบัติงานในคลินิกของอาจารย์พยาบาล
ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 0 ถึง 2 ปี

8. ประสบการณ์การสอนของอาจารย์พยาบาล ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 1 ถึง 5 ปี

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาล

เรื่องที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาล เมื่อเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่าความคิดเห็นด้านการประเมินผลเป็นไปในทางที่ถูกต้องมาก ด้านการวางแผนและเตรียมการสอน เป็นไปในทางที่ถูกต้องปานกลางและด้านการดำเนินการสอนเป็นไปในทางที่ถูกต้องน้อย ส่วนความคิดเห็นรวมทุกด้านเป็นไปในทางที่ถูกต้องปานกลาง จึงไม่สนองสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า อาจารย์พยาบาลโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนไปในทางนิมาน

เรื่องที่ 2 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็น โดย

1. เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอน โดยส่วนรวมและรายด้านของอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐและนอกสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่สนองสมมติฐานที่ว่าอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐและนอกสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนแตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอน โดยส่วนรวมและรายด้านของอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานครระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 1 ถึง 5 ปีและ 6 ปีขึ้นไป พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่สนองสมมติฐานที่ว่า อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การสอน 1 ถึง 5 ปีและ 6 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนแตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอน โดยส่วนรวมและรายคานของอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร ระหว่างผู้ที่มีคุณวุฒิครูและไม่มีคุณวุฒิครู พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่สนองสมมติฐานที่ว่า อาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิครูและไม่มีคุณวุฒิครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอน โดยส่วนรวมของอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร ระหว่างผู้ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีและคุณวุฒิปริญญาโท พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสนองสมมติฐานที่ว่า อาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีและคุณวุฒิปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนแตกต่างกัน

ส่วนที่ 3 ปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับกิจกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาล ในสถานศึกษาพยาบาล ในกรุงเทพมหานคร

1. อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนข้อที่เป็นปัญหอันดับที่ 1 คือ ปัญหาหนังสือ ตำราและวารสารที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนมีน้อย จำนวนนักศึกษาเริ่มมากเกินไปในแต่ละชั้นเรียน นอกจากนี้มีผู้เสนอปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนอื่น ๆ อีก ได้แก่ เวลาในการเตรียมการสอนมีน้อยเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ เช่นต้องรับผิดชอบงานสอนหลายวิชา หลายหัวข้อ และต้องทำงานคานอื่นควบคู่ไปด้วย เป็นต้น สื่อการสอนมีไม่เพียงพอ สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม ถูกเปลี่ยนวิชาที่สอนอยู่เสมอ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ซ้ำซ้อนกัน วิชาการที่ช่วยในเรื่องการเรียนการสอน อาจารย์มีน้อยไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา และนักศึกษาไม่สนใจเข้าชั้นเรียน

2. อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนข้อที่เป็นความต้องการอันดับที่ 1 คือ ความต้องการสนับสนุนให้อาจารย์ทุกท่านเขียนหนังสือ แต่งตำราเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนให้มากขึ้น และให้มีการวางแผนร่วมกันในระหว่างอาจารย์ผู้สอน นอกจากนี้มีผู้เสนอความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนอื่น ๆ อีก ได้แก่ ความต้องการให้อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความชำนาญอย่างดีในวิชาที่ต้องรับผิดชอบ

ให้มีเวลาในการเตรียมการสอน ให้อาจารย์แต่ละคนรับผิดชอบสอนในปริมาณที่ไม่แตกต่างกันมาก เพิ่มจำนวนอาจารย์พยาบาลในสาขาวิชาการพยาบาลจิตเวช มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สอนในชั้นเรียนใหญ่ มีจำนวนห้องเรียนให้เพียงพอ มีที่พักผ่อนให้นักศึกษาในระหว่างคอยเข้าชั้นเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ก. สถานภาพของอาจารย์พยาบาล

1. อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 ถึง 35 ปี และมีคุณวุฒิทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คืออนุปริญญาพยาบาล ซึ่งนับว่ามีความรู้คุณวุฒิที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาพยาบาลในระยะก่อน ๆ เพราะแต่เดิมหลักสูตรการศึกษาพยาบาลขั้นพื้นฐานจะมีระยะเวลาศึกษา 3 ปี 6 เดือน ได้รับความรู้ประกาศนียบัตรพยาบาลดุษฎีครุกรรมและอนามัย ต่อมาจึงได้เพิ่มระยะจากเดิมมาเป็น 4 ปี คุณวุฒิที่ได้รับเทียบเท่าปริญญาตรี¹ และเมื่อพิจารณาคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์พยาบาลในปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิปริญญาตรี คือร้อยละ 65.19 แสดงว่า อาจารย์พยาบาลมีคุณวุฒิทางการศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษามากขึ้น

2. คุณวุฒิทางการศึกษาของอาจารย์พยาบาล ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิครุศาสตรบัณฑิต และได้รับการอบรมวิชาครูโดยใช้เวลาในการอบรมไม่เกิน 1 เดือน (ในตารางที่ 5 ถึง 7) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาจารย์พยาบาลได้รับการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมและศึกษาต่อเนื่องที่สอดคล้องกับบทบาทฐานะและหน้าที่รับผิดชอบ และการที่อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีคุณวุฒิครุศาสตรบัณฑิตก็ตรงกับภารกิจของ สว่าง ทองรัตน์ ที่ได้สำรวจความต้องการในการศึกษาต่อหลังจากจบวิชาพยาบาลดุษฎีครุกรรมและอนามัยแล้วของนักเรียนพยาบาลปีสุดท้ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการสำรวจพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อและต้องการศึกษาต่อ

¹ ฎกา ศรียุคศุทธิ, "แผนการศึกษาพยาบาลของกองงานวิทยาลัยพยาบาล," ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 5 (พระนคร:ไทยเกษม, 2519), หน้า 122.

ในคณะสาธารณสุขศาสตร์และคณะครุศาสตร์ มีจำนวนเท่ากัน¹

3. อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในคลินิก 0 ถึง 2 ปี และประสบการณ์การสอน 1 ถึง 5 ปี ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ยังไม่มากพอ (ตารางที่ 8 และ 9) โดยเฉพาะประสบการณ์การปฏิบัติงานในคลินิคนั้นมีบางคนจะไม่เคยปฏิบัติงานในคลินิกในตำแหน่งพยาบาลประจำการมาก่อน ซึ่งตามความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่าอาจารย์พยาบาลควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในคลินิกในตำแหน่งพยาบาลประจำการมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี

ข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาล

1. อาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาล ในกรุงเทพมหานคร โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนไปในทางที่ถูกต้องปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากอาจารย์ที่ไม่มีคุณวุฒิศึกมีมากกว่าอาจารย์ที่มีคุณวุฒิศึก ถึงแม้บางคนที่ไม่มีคุณวุฒิศึก แต่ขณะประจำการ อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่ได้รับการอบรมวิชาครู ซึ่ง "การให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ประจำการ (Inservice education) เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยได้ในการพัฒนาคุณภาพครู วิธีการนี้แม้จะมีข้อของใหม่ แต่ก็นับว่ามีความจำเป็นที่จะขาดเสียไม่ได้ สำหรับการทำงานของสถาบันต่างๆ ในสังคมปัจจุบัน"² แต่ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า ถึงแม้การอบรมวิชาครู ช่วยให้อาจารย์พยาบาลที่ไม่มีคุณวุฒิศึก ได้รับความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการเรียน

¹ สว่าง ทองรัตน์, "การสำรวจความต้องการในการศึกษาต่อหลังจากจบวิชาพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยแล้วของนักเรียนพยาบาลปีสุดท้าย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511).

² นันทวัน ปราชญ์โยธิน, "การวิเคราะห์วิธีการสอนสำหรับผู้ใหญ่เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการพัฒนาอาจารย์ของโรงเรียนพยาบาลแห่งหนึ่งในประเทศไทย," วารสารพยาบาล 22 (ตุลาคม 2516) : 258.

การสอน แต่การสนับสนุนให้อาจารย์พยาบาลได้ศึกษาต่อในสาขาวิชาครู ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับอาจารย์พยาบาลที่ทำหน้าที่ด้านการสอนทุกคน และเนื่องจากหน้าที่ของพยาบาลที่จะต้องปฏิบัติมีลักษณะสำคัญหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านการคงไว้ซึ่งสุขภาพอันดี โดยแนะนำ สอนผู้ป่วยและประชาชนให้เข้าใจถึงเหตุผลของการเจ็บป่วย ตลอดจนกิจกรรมสำคัญที่ควรปฏิบัติ¹ พยาบาลจึงมีความสามารถที่จะสอน แนะนำผู้ป่วยได้ ดังนั้นจะเห็นว่าอาจารย์พยาบาลมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการสอนมาบ้างแล้ว

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนโดยส่วนรวมและรายด้านของอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ และนอกสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐและนอกสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นอาจารย์ที่มีคุณวุฒิครูใกล้เคียงกัน จึงมีความรู้ในเรื่องการเรียนการสอน เพราะผู้ที่สำเร็จการศึกษาและได้รับคุณวุฒิทางครูจะต้องผ่านการเรียนวิชาการศึกษาทั่วไป วิชาเฉพาะสาขาและวิชาครู² ประกอบกับสถานศึกษาพยาบาลทั้งในสังกัดและนอกสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐก็ได้จัดให้มีการอบรมวิชาครูและสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนแก่อาจารย์พยาบาล และนอกจากนี้ในเรื่องของการศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาพยาบาลในสังกัดหรือนอกสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐก็ต้องนำหลักการและทฤษฎีของการเรียนการสอนมาใช้ ดังนั้นด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงทำให้อาจารย์พยาบาลทั้งสองกลุ่มนี้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน

¹ พวงรัตน์ บุญญานุกัมภ์, "เอกสิทธิ์ของพยาบาล," เอกสารหมายเลข 4 การประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 6 สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย (2 - 7 พฤศจิกายน 2522), หน้า 5. (อัคราเนา)

² B.J. Chandler; Daniel Power and William R. Hazard, Education and the New Teacher (New York : Harper & Row, 1971), p. 172.

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนโดยส่วนรวมและรายค่านของอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การสอน 1 ถึง 5 ปีและ 6 ปีขึ้นไป ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่ได้รับการอบรมวิชาครูในระหว่างประจำการและส่วนใหญ่เป็นอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิกูรมีจำนวนใกล้เคียงกัน จึงทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การสอน 1 ถึง 5 ปีและ 6 ปีขึ้นไป ไม่แตกต่างกัน ในความคิดเห็นของผู้วิจัย เห็นว่า อาจารย์พยาบาลก็ควรจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนมานาน อย่างน้อย 2 ปี เพราะประสบการณ์จากการสอน ช่วยให้อาจารย์พยาบาลมีความชำนาญที่ขึ้นได้

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนโดยส่วนรวมและรายค่านของอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิกูรมีและไม่มีคุณวุฒิกูรมี พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์พยาบาลมีพื้นความรู้ในเรื่องการสอนมาก่อนแล้ว และส่วนใหญ่ได้รับการอบรมในวิชาครู และทางสถานศึกษาพยาบาลแต่ละแห่งก็ได้มีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการสอนให้แก่อาจารย์พยาบาลด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากการถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในเรื่องการสอน พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการไม่มีพื้นความรู้วิชาครูเป็นปัญหาอันดับที่จบสุดท้าย และในเรื่องของความตองการที่จะอบรมหรือศึกษาต่อในวิชาครู ก็เป็นความตองการอันดับสุดท้ายจากความตองการในกิจกรรมการสอน 12 ข้อ ดังนั้น อาจารย์พยาบาลทั้งที่มีคุณวุฒิกูรมีและไม่มีคุณวุฒิกูรมีต่างก็ไม่มีปัญหาในเรื่องการขาดความรู้ในวิชาครู อีกประการหนึ่ง อาจารย์พยาบาลที่ใช้ในการทดสอบครั้งนี้เป็นอาจารย์พยาบาลที่ผ่านการสอนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี ย่อมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการสอนมาแล้ว ดังนั้นอาจารย์พยาบาลทั้งที่มีคุณวุฒิกูรมีและไม่มีคุณวุฒิกูรมีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนไม่แตกต่างกันได้

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนโดยส่วนรวมของอาจารย์พยาบาล

ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีและคุณวุฒิปริญญาโท พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาโทมากกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการศึกษาคือ "การพัฒนาความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และค่านิยมหรือคุณธรรม เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม..."¹ และในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยทั่วไปก็มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ผู้ศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ดี ซึ่งนั่นคือมีการพัฒนาในด้านสภาพทางกาย อารมณ์ สติปัญญา จึงเป็นผู้ที่มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาปัญหา สภาพการณ์ต่าง ๆ ใดถูกต้อง ดังนั้นอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาโทถือว่าเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า จึงทำให้ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนมากกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นด้านการประเมินผลของอาจารย์พยาบาลทั้งสองกลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากเรื่องของ การประเมินผลเป็นขบวนการ สลับซับซ้อน ต้องอาศัยการมีความรู้ลึกซึ้ง กว้างขวาง มีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ สม่ำเสมอ และมีวิธีการปฏิบัติได้หลายวิธี ซึ่ง เทอร์รี่ ดี เทนบรินค์ (Terry D. Tenbrink) ให้ความหมายการประเมินผลไว้ว่า เป็นขบวนการที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ ในการตัดสินใจนั้นต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบ และเป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำติดต่อกันอย่างมีขั้นตอน² ดังนั้นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผล จึงจำเป็นต้องได้รับการศึกษาหรืออบรมในเรื่องการประเมินผลควบคู่ไปพร้อมกับอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาโทส่วนใหญ่มีคุณวุฒิครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพยาบาล) ซึ่งเมื่อพิจารณาหลักสูตรแล้ว จะเห็นว่านิสิตทุกคนที่เรียนในหลักสูตรนี้

¹ วิทยุ โสภณ, หลักการศึกษาศาสตร์, [ม.ป.ท., ม.ป.ป.], หน้า 9.

² Terry D. Tenbrink, Evaluation a Practical Guide for Teachers (New York : McGraw-Hill Book Co. , 1974), p.7.

จะต้องเรียนวิชาการวัดและประเมินผล จึงมีความรู้ความเข้าใจในด้านการประเมินผลไค้ดีกว่าอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ดังนั้นความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนด้านการประเมินผลระหว่างอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีและคุณวุฒิปริญญาโทจึงแตกต่างกัน ซึ่งตรงกับการวิจัยของ ยุพดี สุวรรณศิริ พบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี โคคาคะแนนเฉลี่ยด้านการบริหาร การจัดหลักสูตร การเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และการประเมินผล สูงกว่าอาจารย์ที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี โดยให้เหตุผลว่า อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่ที่มีคุณวุฒิสูงกว่าปริญญาตรีมีโอกาสเข้าร่วมและเป็นผู้กำหนดปรัชญา วางโครงการ เรียนการสอน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนมากกว่า จึงเข้าใจปรัชญา วัตถุประสงค์ การบริหารงาน และการประเมินผลของสถาบันไค้ลึกซึ้งและกว้างขวาง¹

แต่สำหรับด้านการวางแผนและเตรียมการสอน กับด้านการดำเนินการสอน พบว่า คาคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีและคุณวุฒิปริญญาโท พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีและอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาโท มีประสบการณ์การสอนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี โดยเฉพาะในเรื่องการวางแผนและเตรียมการสอน การดำเนินการสอนเป็นกิจกรรมที่อาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีและคุณวุฒิปริญญาโทต้องปฏิบัติอยู่ จึงทำให้ความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลทั้งสองกลุ่มนี้ไม่แตกต่างกัน

ค. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการสอน พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องจำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไปในแต่ละชั้นเรียน และเวลาในการศึกษาค้นคว้าตำรามีน้อย เนื่องจากต้องติดตามนิเทศงานนักศึกษาในคลินิก เป็นปัญหาสำคัญอันดับแรก รองลงมาเป็นปัญหาในเรื่องหนังสือ ตำราและวารสารที่ใช้ประกอบการ เรียนการสอนมีน้อยตรงกันข้ามกับ

¹ยุพดี สุวรรณศิริ, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการวางแผนการเรียนการสอนของโรงเรียนพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

ปัญหาในการสอนที่พบในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าภาระงานของครู เอกสารประกอบการสอน และอุปกรณ์การสอนเป็นปัญหาและอุปสรรคมาก ส่วนการที่นักศึกษาไม่สนใจในการศึกษาเล่าเรียน จำนวนนักศึกษาในแต่ละชั้นเรียนมากเกินไป รวมทั้งการมีชั่วโมงการสอนมากเกินไป เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อย¹ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าอาจารย์พยาบาลมีปัญหาของจำนวนนักศึกษามากเกินไปนั้นเป็นผลเนื่องมาจากสถานศึกษาพยาบาลแต่ละแห่งมีการรับนักศึกษาเข้ามาจำนวนมาก ๆ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศที่กำลังประสบปัญหาการขาดแคลนพยาบาล แต่ในขณะที่เดียวกันก็ควรคำนึงถึงด้านคุณภาพรวมด้วย อีกประการหนึ่ง งานนิเทศนักศึกษาเป็นงานที่ต้องการครูจำนวนมากเพียงพอ กับจำนวนนักศึกษา เพื่อจะได้นิเทศงานนักศึกษาได้อย่างใกล้ชิดและทั่วถึง เพราะนักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติกับมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิต ถึงแม้ว่าจะไม่มีการวิจัยใดที่แสดงว่านักศึกษาจำนวนเท่าไรจึงจะถือว่าเป็นจำนวนที่พอเหมาะ แต่จำนวนนักศึกษาที่มีกลุ่มเล็กก็ช่วยให้การสอนของครูมีความสะดวกและใกล้ชิดกับนักศึกษาทุกคนได้มากขึ้น และในปัญหาเรื่องของการไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าของอาจารย์พยาบาลอาจเนื่องมาจากสาเหตุใดก็ตามย่อมมีผลต่อคุณภาพของการศึกษาพยาบาลได้เช่นกัน ดังนั้นการที่อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาสองข้อนี้เป็นปัญหาอันดับหนึ่ง ผู้บริหารทางการศึกษาก็น่าจะได้มีการพิจารณาเพื่อหาทางแก้ไข

สำหรับความต้องการในด้านการสอนนั้น อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีความต้องการสนับสนุนให้อาจารย์ทุกท่านเขียนหนังสือ แต่งตำราให้มากขึ้นเป็นความต้องการอันดับหนึ่ง ซึ่งแสดงว่าอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีความต้องการมีเวลาในการศึกษาค้นคว้าให้มีความรู้กว้างขวางมากขึ้น โดยออกมาในรูปลักษณะการเขียนหนังสือตำราต่าง ๆ อีกประการหนึ่งอาจารย์พยาบาลอาจเห็นว่านักศึกษาอ่านตำราภาษาอังกฤษไม่ไ้ จึงต้องการตำราภาษาไทยเพื่อใช้

¹ยุพิน สิริพละ, "บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในวิทยาลัยครู ใน กรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 160 - 161.

ประกอบในการเรียนการสอนให้มากขึ้น ดังนั้นวิชาภาษาอังกฤษจึงควร เป็นวิชาที่บังคับเรียน แก่นักศึกษาพยาบาล ความต้องการอันค้ำหนึ่งอีกข้อคือ ต้องการให้อาจารย์พยาบาลได้มีการ วางแผนร่วมกันในระหว่างอาจารย์ผู้สอน แสดงว่าอาจารย์พยาบาลต้องการที่จะให้อาจารย์ ผู้สอนมีโอกาสพบปะสังสรรค์ วางแผนร่วมกันเพื่อจะโคช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในคาน การเรียนการสอน และช่วยให้อาจารย์พยาบาลทุกคนได้เข้าใจนโยบายและหลักการต่าง ๆ ตรงกัน ยังผลให้ปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาพยาบาลทุกแห่งควรร่วมมือกันจัดทำโครงการ ตำรา เอกสาร ประกอบการสอน ตลอดจนสื่อการเรียนต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน และสนับสนุนให้อาจารย์พยาบาลเขียนหนังสือ ตำราให้มากขึ้น
2. สถานศึกษาพยาบาลควรส่งเสริมให้อาจารย์พยาบาลทุกคนที่เข้าใหม่ได้มี โอกาสศึกษาหลักสูตร การศึกษาของสถาบันก่อนเริ่มปฏิบัติงาน
3. การอบรมวิชาครูสำหรับอาจารย์พยาบาล เป็นสิ่งที่จำเป็นและควรกระทำอยู่ ตลอดไป โดยเฉพาะอาจารย์พยาบาลที่เข้าใหม่ทุกคน
4. การคัดเลือกบุคลากรที่จะมาทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนโดยถือคุณวุฒิการศึกษา อย่างต่ำปริญญาโทและคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสม รวมทั้งเกณฑ์อื่นประกอบ กันหลาย ๆ คาน ไม่ควรถือเกณฑ์คานใดคานหนึ่งเท่านั้น
5. ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูสอนควรได้รับการ สนับสนุนให้ศึกษาต่อ มีคุณวุฒิทางการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี
6. เปิดโอกาสให้อาจารย์พยาบาลที่ทำหน้าที่สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผน การศึกษาต่าง ๆ และวางโครงการเรียนการสอนของสถาบัน เพราะอาจารย์ผู้ทำหน้าที่สอน ถือว่าเป็นผู้ที่ลงมือปฏิบัติ ย่อมเห็นปัญหาและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังนั้นการที่จะวางแผนคาน การในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน ถ้ามีผู้รู้ปัญหาแท้จริงมาร่วมในการวางแผนหรือแก้ไข

ปัญหาต่าง ๆ แล้วย่อมทำให้เกิดผลดีมากขึ้น

7. สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรได้มีการวิจัยเพื่อศึกษากิจกรรม
ด้านการดำเนินการสอนที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์พยาบาล โดยคำนึงถึงระดับคุณวุฒิของการศึกษา
และใช้วิธีการสังเกตกิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในสถานการณ์จริง เพื่อช่วยให้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง
มากขึ้น.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย